

Spis treści

Podziękowania	9
Rozdział 1	
Zarys problemu	11
Rozdział 2	
Stan badań, źródła i metoda	17
2.1. Rynek, władza czy magia? Kontrowersje monetarne	17
2.2. Co należy zbadać i w jaki sposób?	22
Rozdział 3	
Arabski system handlu dalekosiężnego i jego peryferie	27
3.1. Ogólne konteksty	27
3.2. Chronologia interakcji z Północą	32
3.2.1. Faza I (od 786/787 do 839/840)	32
3.2.2. Faza II (od 840/841 do 896/897)	40
3.2.3. Faza III (od 900 do 989/990)	46
3.2.4. Faza IV (od 990 do ok. 1020)	53
3.3. Geografia mennictwa	56
3.3.1. Faza I (od 786/787 do 839/840)	56
3.3.2. Faza II (od 840/841 do 896/897)	60
3.3.3. Faza III (od 900 do 989/990)	61
3.3.4. Faza IV (od 990 do ok. 1020)	65
3.4. Kwantyfikacja strumieni srebra	66
3.4.1. Faza I (od 786/787 do 839/840)	66
3.4.2. Faza II (od 840/841 do 896/897)	66
3.4.3. Faza III (od 900 do 989/990)	67
3.4.4. Faza IV (od 990 do ok. 1020)	69
Rozdział 4	
Geografia arabskich strumieni srebra i ich funkcje:	
Faza I (od 786/787 do 839/840) – Pax Chasarica, „Rhos” i wieloetniczne społeczności na południowym wybrzeżu Morza Bałtyckiego	71
4.1. Strefa wpływów kaganatu chazarskiego	71
4.2. Strefa wpływów Rusów	84
4.3. Emporia handlowe na południowym wybrzeżu Morza Bałtyckiego	90
4.4. Gotlandia i Szwecja lądowa między kalifatem a imperium karolińskim	98

Rozdział 5**Geografia arabskich strumieni srebra i ich funkcje:**

Faza II (od 840/841 do 896/897) – wodzowie, „królowie morscy” i ekspansja wikingów albo przesunięcie na Północ	105
5.1. Strefa wpływów kaganatu chazarskiego	105
5.2. Strefa wpływów Rusi	112
5.3. Świat wokół Morza Bałtyckiego i Morza Północnego	116
5.4. Wschodnia Polska	140
Dygresja: Dlaczego w IX w. arabskie srebro nie docierało do Wielkopolski?	141

Rozdział 6**Geografia arabskich strumieni srebra i ich funkcje:**

Faza III (od 900 do 989/990) – rynki, magia i nowe ośrodki władzy	144
6.1. Makroanaliza znalezisk na wschodnioeuropejskich peryferiach	144
6.1.1. Bułgarzy kamscy i daleka Północ	147
6.1.2. Ruś nadbałtycka	151
6.1.3. Ruś Kijowska i kaganat	156
6.1.4. Bałtowie i Finowie nadbałtyccy	165
6.1.5. Gotlandia i Szwecja lądowa	166
6.1.6. Południowo-zachodnie wybrzeże Bałtyku, tereny Słowian połabskich i Wyspy Brytyjskie	173
6.1.7. Drogi lądowe na osi Wschód–Zachód	180
6.2. Nowe sieci handlu arabskiego a kariera Piastów	190
6.2.1. Rola Wolina	190
6.2.2. Przekierowanie strumieni srebra do Wielkopolski i kształtowanie się władzy Piastów	195

Rozdział 7**Geografia arabskich i zachodnich strumieni srebra i ich funkcje:**

Faza IV (od 990 do ok. 1020) – kryzys czy stabilizacja? Załamanie arabskiego eksportu dirhemów i reorientacja na zachodnią Europę	226
7.1. Zanik arabskiego strumienia srebra i jego konsekwencje dla peryferii	226
7.1.1. Ruś	231
7.1.2. Skandynawia i południowe wybrzeże Bałtyku	236
7.2. Kryzys dopływu arabskiego srebra a Piastowie	244
7.3. Makroanaliza reorientacji strumieni monet do zachodniej Europy	257

Rozdział 8**Geografia zachodnich strumieni srebra i ich funkcje:****Faza V (od ok. 1020 do ok. 1060) – państwo Piastów****w późnej epoce i ekumenie wikingów 270****8.1. Niemiecko-angielski system handlu dalekosiężnego****i jego peryferie 270****8.1.1. Ogólne konteksty 270****8.1.2. Chronologia strumieni srebra i geografia mennictwa 274****8.1.3. Kwantyfikacja strumieni srebra 284****8.2. Makroanaliza zachodnich źródeł monetarnych****na wschodnioeuropejskich peryferiach 285****8.3. Państwo Piastów między polityczno-fiskalnym przeciążeniem,****załamaniem a odnową 291****Rozdział 9****Ostatnie strumienie srebra, mennictwo rodzime i przebudowa****państwa piastowskiego ok. 1060–ok. 1100 300****9.1. Geografia późnych strumieni srebra i ich funkcje 300****9.2. Piastowie między denarem krzyżowym a rodzimą monetą 306****9.3. Załamanie napływu saskiego srebra – czynniki wewnętrzne
czy zewnętrzne? 325****9.4. Łup czy rynek i dziesięcina? – Państwo Piastów na tle systemów
trybunalnych w północno-wschodniej i środkowo-wschodniej
Europie na początku XII w. Spojrzenie panoramiczne 327****Podsumowanie 334****Aneksy 341****Skróty zastosowane w przypisach, aneksach i w bibliografii 369****Bibliografia 370****Indeks osób 413****Spis map 424****Summary 425**